

Звіт
декана історичного факультету Литовченка С.Д.
про роботу у 2021/22 навчальному році.

Шановні колеги!

Дозвольте стисло, щоб утриматися в рамках регламенту, повідомити про більш важливі події, які відбулися на факультеті протягом 2021-2022 навчального року.

Зрозуміло, що війна змінила всі плани та пріоритети, але факультет, як й університет в цілому, продовжує працювати. В найскладніших умовах навесні було організовано асинхронне навчання, а захист магістрів та екзамени було проведено в навіть дистанційному режимі. З вересня ми повністю відновили заняття в синхронному режимі, налагоджена координація роботи академічних груп, робота кафедр та ради факультету. Треба вказати, що абсолютна кількість викладачів та студентів відповідально поставилася до нових викликів, що дозволило виконати навчальні плани у повному обсязі.

Приміщення факультету частково постраждали від обстрілів, але більшість пошкоджень була усунена ще в квітні силами пожежної бригади у складі Дениса Володимировича, Сергія Сергійовича, Павла Вікторовича, Наталі Володимирівні та мене. Нові пошкодження, які сталися в серпні, були усунені робітниками університету. Під час війни з великими затримками почали сплачуватися соціальні стипендії, тому усі гроші, які надійшли до нас в якості допомоги від американського колеги через В.О. Кулікова, були спрямовані на підтримку студентів-сиріт. Але зараз цей фонд, нажаль, зовсім порожній. Від себе додам, що більше ніякої допомоги від українських та закордонних колег факультет не отримав.

Карантин, на щастя, підготував нас й до роботи приймальної комісії під час війни. Приймальна кампанія проводилася виключно у дистанційному режимі, але відповідальні секретарі повинні були знаходитися на робочих

місцях. В умовах значного зменшення кількості абітурієнтів (у цьому році 144 заяви на бакалаврі ат, у минулому році 611) все залежало від роботи членів приймальної комісії, перш за все, відповідальних секретарів Євгена Юрійовича Захарченко та Наталі Володимирівні Шевченко. Вони насправді працювали вдень та вночі. Значну допомогу приймачій комісії бакалаврів дистанційно надала Марія Леонідівна Крютченко. Все це дозволило нам отримати 51 бюджетне місце (минулий рік - 50). Але кількість контрактників зрозуміло зменшилася до 15 осіб. Таким чином, ми отримали в цілому 66 абітурієнтів на першому курсі денного відділення та 9 абітурієнтів на заочне відділення.

Вступ до магістратури у цьому році також відбувався не без проблем. Незважаючи на достатньо великий випуск бакалаврів – 64 особи, ми отримали тільки 15 бюджетних місць. Нажаль, така картина спостерігалася по всій країні та по більшості факультетів нашого Університету. Це призвело до складної ситуації, коли до нас подали документи студенти з інших факультетів нашого університету. Крім того, ми отримали заяви й від абітурієнтів з інших вишів. До нас було зараховано 16 бюджетників та 15 контрактників на денне відділення та 1 бюджетник та 3 контрактника на заочне відділення. Але ми очікуємо, що міністерство виконає свою обіцянку та дозволить перевести 6 студентів на бюджетну форму навчання. Крім того, вступна кампанія в магістратуру ще триває.

В цілому, як підсумок вступної кампанії 2022 року, в нас з'явилося 120 (було 168) нових студента. Саме це пояснює, з одного боку сам факт скорочення, а з іншого – чому це скорочення було настільки незначним, на відміну від інших факультетів.

У цьому році треба також вказати на роботу предметної комісії факультету під керівництвом С.С. Кушнарова, члени якої, без перебільшення, вдень та вночі, прийняли більше 600 усних іспитів від абітурієнтів. Від себе додаю, що наша комісія продемонструвала високу

методологічну підготовку, яка дозволяла розкрити здібності кожного абітурієнта.

Якщо безпосередньо залучення абітурієнтів на факультет відбувається за участю приймальної комісії, то кількість заяв прямо залежить від профорієнтаційної роботи факультету в цілому. Можна сказати, що напрямки роботи зі школярами обрани вірно: треба згадати дні відкритих дверей, підготовчі курси, олімпіади, МАН, Турнір юних істориків, шкільні конференції: «Каразінський колоквиум» та «Різдвяні читання», Краєзнавча конференція зі шкільною секцією, гуртки для школярів в Музеях історії університету та Музею археології, участь школярів у археологічних експедиціях, соціальні мережі, поїздки викладачів до шкіл міста та області, співпраця з навчальними закладами, екскурсії школярів на факультеті, робота з вчителями історії на курсах підвищення кваліфікації, на зустрічах у рамках курсу «Методика викладання», під час проведення олімпіад тощо. В цих заходах бере участь більшість викладачів та співробітників факультету. Карантин вплинув й на профорієнтаційну роботу факультету, тому деякі традиційні форми роботи не спрацювали, але з'явилися нові – значно зросла актуальність соціальних мереж, у яких наш факультет гідно представлений, за що треба подякувати Лабораторії історичної інформатики. Я з Євгеном Юрійовичем взяли участь у онлайн дні відкритих дверей, який проводив університет.

Перспективи набору. Поки що, на мою думку, перспективи досить сумні. Сподіваюсь, що таке бачення помилково.

Кадрова робота на факультеті.

Число, яке ви бачите на екрані, дозволило нашому факультету уникнути значного скорочення. Всього ми втратили в порівнянні з минулим роком 3,5 ставки. Але нам вдалося повністю зберегти викладацькій склад за рахунок того, що ми відмовилися від навантаження більше 1 ставки, а також зменшили навантаження пенсіонерів на 0,25 ставки. Але не треба ігнорувати й той факт, що факультет вже декілька років поспіль приводив штатний

розклад у відповідність до вимог міністерства (деякі з яких мені особисто здаються дивними).

Кадрова робота на історичному факультеті проводилася у відповідності до Положення про порядок обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серед науково-педагогічних працівників історичного факультету 100% кадрового складу мають наукові ступені або вчені звання.

Станом на 31.08.2022 р. на факультеті працювали 42 науково-педагогічні працівники. З них лише 16 осіб – пенсійного віку. У відсотковому співвідношенні частка НПП пенсійного віку на факультеті становить 38%.

Станом на 01 вересня 2022 р. факультет не втратив жодного викладача. Однак, із числа допоміжного персоналу факультет втратив: 5 лаборантів кафедр, 6 лаборантів Науково-дослідної лабораторії Германо-слов'янської археологічної експедиції та Навчальної лабораторії історичної інформатики.

Протягом звітного періоду зросли якісні показники кадрового складу факультету: доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків, д.і.н. Каріков С.А. отримав вчене звання професора, викладач кафедри історії України Ховтура А.С. отримала науковий ступінь доктора філософії. За власним бажанням звільнилися доценти Йолкін та Домановський, а до кафедри нової та новітньої історії прийшла старший викладач Марія Леонідівна Крютченко.

Навчальна робота.

У 2021/2022 навчальному році одним із головних пріоритетів роботи факультету залишалося забезпечення високого рівня освітнього процесу, дотримання державних стандартів вищої освіти та вимог Міністерства освіти і науки України.

Порівнюючи показники успішності здобувачів у літню екзаменаційну сесію 2021/2022 навчального року з успішністю 2020/2021 навчального року, можна відзначити, що показник абсолютної успішності збільшився і

становить 89 % (проти 86%). Показник якісної успішності зменшився і дорівнює 36% (39% у 2019/2020 н.р.).

За результатами першого семестру 2021/2022 навчального року історичний факультет посів перше місце в університеті за показниками найбільшої кількості студентів з оцінками «незадовільно» - 24%. Пояснення цьому, на наше переконання, слід шукати у наступному: збільшення кількості студентів на контрактній формі навчання, прохідний бал яких, під час вступу, був у межах 140 балів. Це, у поєднанні з декількома роками дистанційного навчання та надскладної ситуації воєнного стану у другому семестрі, призводить до зниження якісних показників успішності.

Звертаючи увагу на успішність студентів історичного факультету, слід зазначити, що середній бал факультету (у порівнянні результатів літніх заліково-екзаменаційної сесії у 2020/2021 та 2021/2022 навчальному році) (за 5-ти бальною шкалою) складає:

1-й курс – 3, 37 / 3,64

2-й курс – 3, 90 / 3,63

3-й курс – 3, 70 / 3,77

4-й курс – 3, 77 / 3,52

1-й курс магістратури – 4,18 / 4,05

Середній показник по факультету – 3, 69 / 3,68

Середній показник по Університету – 3, 81 / 3, 93

За загальною успішністю за всіма курсами факультету ми маємо 98% / 81%, за якісною – 30% / 27%

Середні показники по Університету в цілому 95% / 89% та 36% / 43% відповідно.

Карантин впродовж першого семестру звітного навчального року та активні бойові дії впродовж другого семестру змушують, перш за все, згадати про дистанційне навчання. Саме надзвичайні умови, а не вмовляння та навіть погрози адміністрації факультету, спонукав абсолютну більшість

наших викладачів створити (самотужки або з допомогою колег) дистанційні курси по усім предметам першого семестру та другого семестрів.

Було продовжено практику дистанційного поточного та підсумкового контролю. З цього приводу викладачам слід звернути увагу на підготовку завдань (за різними формами) до контролю та не зупинятися на удосконаленні методики їх проведення та оцінювання.

У осінньому семестрі 2021/2022 навчального року на факультеті було проведено один поточний та один відтермінований ректорський контроль знань студентів.

Ректорський відтермінований контроль на 2-му курсі бакалаврату проходив у січні 2022 р. з дисципліни «Археологія», яку студенти склали в літню сесію 2020/2021 навчального року. Результати перевірки продемонстрували належний рівень опанування студентами знань та, в свою чергу, високий методичний рівень викладання дисципліни к.і.н., доц. Скирдою В.В.

Поточний ректорський контроль проводився на 1-му курсі магістратури з предмету «Актуальні проблеми всесвітньої історії» (викладач – д.і.н., проф. Станчев М.Г.). За результатами перевірки 31% здобувачів отримали оцінку «відмінно», 34% - «добре», 36% - «задовільно».

У дистанційному форматі проходили захисти кваліфікаційних робіт бакалаврів та магістрів на денній та заочній формі навчання. Так, за результатами роботи Екзаменаційної комісії історичного факультету (бакалаври/магістри денної форми навчання) під керівництвом д.і.н., проф. Зінченко О.В. 35 здобувачів вищої освіти захистили свої дипломні роботи. Серед них: на оцінку «відмінно» -14 , на оцінку «добре» - 19 , на оцінку «задовільно» -2 . 59 здобувачів освітньо-професійного рівня «бакалавр» склали Державний іспит з Історії України. Серед них: на оцінку «відмінно» -15 , на оцінку «добре» - 24 , на оцінку «задовільно» -20.

На заочній формі навчання Екзаменаційна комісія (бакалавр/магістр) працювала під керівництвом д.і.н., проф. Олянич В.В. За результатом роботи

комісії кваліфікаційні роботи захистили 7 здобувачів вищої освіти. Державний іспит з Історії України склало 12 здобувачів.

Серед випускників історичного факультету денної та заочної форми навчання всього отримали дипломи 113 випускники. За першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти дипломи отримали - 71 особи (з відзнакою – 8 осіб), за другим (магістерським) рівнем – 42 осіб (з відзнакою – 2 особи).

У 2021/2022 н.р. викладачами факультету було запропоновано 8 міжфакультетських дисциплін, з яких обрано студентами – 4.

2021/2022 навчальний рік відзначився активним впровадженням системи «Деканат» в Університеті в цілому та на історичному факультеті зокрема. Хотілося б зазначити, що завдяки зусиллям працівників деканату (заступнику декана Кушнарьову С.С., інспектору Іваненко І.Ю.) та лаборантам кафедр, студенти усіх курсів бакалаврату та магістратури своєчасно мали актуальний он-лайн розклад до початку кожного семестру.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти.

Належне місце у підготовці фахівців-істориків займає практична підготовка. У 2021/2022 навчальному році навчальні та виробничі практики на історичному факультеті проходили згідно із затвердженими навчальними планами, Наказами ректора та Положенням про проходження практики у визначені зазначеними документами строки.

У весняному семестрі 2021/22 н.р. історичний факультет організував та провів у дистанційному форматі навчальну археологічну, навчальну музейно-архівну та виробничу краєзнавчу практики у терміни з 16 липня по 05 серпня 2022 р.

Базами практик стали кафедри факультету, Музей археології, Музей історії Університету та Центр краєзнавства імені П.Т. Тронька. За результатами проведення практик було проведено звітну конференцію.

На засіданнях кафедр, навчально-методичної комісії та вченої ради факультету було обговорено питання з удосконалення програм усіх видів практик, покращення методичного забезпечення, питання щодо підготовки до проведення практики, розширення співпраці з базами практик в умовах карантинного періоду та воєнного стану, аналізувалися результати проходження практики студентами.

Забезпечення якості освіти.

Історичний факультет традиційно проводить плідну роботу із забезпечення високої якості освітньої діяльності, яка відповідає сучасним світовим стандартам.

У 2021/2022 навчальному році факультет вдосконалював свою діяльність відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 9001:2015 і ДСТУ ISO 9001:2015 IDT «Системи управління якістю. Вимоги» та стандарту ISO 19011:2018 і ДСТУ ISO 9001:2019 IDT «Настанова щодо здійснення аудиту систем управління» та взяв участь у зовнішньому міжнародному аудиті. За результатами перевірки жоден зі структурних підрозділів факультету не отримав зауважень за стандартом ISO 9001:2015.

У 2021/2022 навчального році на факультеті здійснювалися традиційні заходи з моніторингу організації та якості освітнього процесу: вхідний контроль знань студентів, ректорський відтермінований та поточний контроль знань, контроль проведення занять та екзаменів, ректорський контроль, визначення індивідуальних рейтингів і звітування науково-педагогічних працівників за підсумками 2020/2021 навчального року; визначення рейтингів кафедр за підсумками навчального року; студентський моніторинг (на рівні Університету та факультету) та ін.

Задля підготовки до внутрішнього аудиту СУЯ та за результатами перевірки попередніх аудитів на факультеті було проведено розширений навчально-методичний семінар у рамках засідання навчально-методичної комісії факультету.

Важливим елементом забезпечення якості освіти є дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами вищої освіти та науково-педагогічними працівниками факультету.

У 2021/2022 навчальному році на історичному факультеті, через використання антиплагіатних онлайн-систем Strikeplagiarism.com та Unicheck.com, проводилися перевірки наявності плагіату в текстах таких видів робіт:

- кваліфікаційних робіт студентів (бакалавр, магістр);
- дисертацій та авторефератів дисертацій, поданих до захисту;
- статей, що приймалися до публікації в періодичних наукових виданнях факультету;
- матеріалів наукових конференцій, що проводилися на факультеті.

Конференції, Семінари, круглі столи та ін.

Міжнародна наукова конференція «30 років. Як ми пишемо і творимо історію сучасної України»; міжнародний семінар «Голокост на теренах України: локальний (мікроісторичний), комеморативний та освітній виміри». У його відкритті взяв участь Надзвичайний і Повноважний Посол Федеративної Республіки Німеччина в Україні пані Анка Фельдгузен; Workshop "Історія України та хліб з маслом: монетизація hard і soft skills у XXI ст."; Семінар «Археологія в культурному вихованні школярів», в якому взяли участь вчителі історії шкіл Валківщині (на базі Германо-Слов'янської археологічної експедиції); публічна лекція з антропології міста. Лекторка – Тіна Полек, к.і.н., бізнес-антропологиня в компанії Innovecs, співзасновниця ГО «Центр прикладної антропології», членкиня Європейської Асоціації Соціальних антропологів (EASA - European Association of Social Anthropologists); семінар "Тіні забутих фільмів. Історичні художні фільми в дослідженнях новітньої історії України", на якому виступила наукова співробітниця Німецького історичного інституту у Варшаві О. Гонтарська; XIII Луньовські читання «Музей в освітньому процесі: вища та середня

школа»; семінар з до- та ранньоісторичної археології, за участі докторанта з Мартін-Лютер університету Халле – Віттенберг. Протягом квітня-травня 2022 р. наші викладачі та аспіранти виступили в цьому університеті із публічними лекціями (онлайн).

В межах програми Erasmus+ відбулось стажування Георгіоса Тзіафети та цикл лекцій на факультеті Ольги Малінової – викладачів Університету імені Фрідріха-Александра міст Ерлангена-Нюрнберга (ФРН) в межах Erasmus+ (вересень 2021 р.)

Минулого року захистилося два наші аспіранти А. Ховтура та О. Янкул. Це подія, оскільки вони перші здобувачі вищої освіти третього рівня, що здобули науковий ступінь доктора філософії за новими вимогами МОН. В. О. Куліков захистив докторську дисертацію.

У 2021 р. закінчився кілька проєкт CityFace: Практики саморепрезентації багатонаціональних міст в індустріальну і постіндустріальну добу. Проєкт тривав упродовж 2018-2021 років, який реалізовувався завдяки фінансовій підтримці Програми імені Ковальських та Програми вивчення сучасної України Канадського інституту українських студій Альбертського університету (Едмонтон, Канада). У 2022 році успішно завершено проєкт за програмою Жана Моне «Інфраструктура, яка об'єднала Європу: історія, сучасний стан та погляд у майбутнє».

Із початком широкомасштабного вторгнення ми були змушені адаптуватися до нових умов. З'явилися нові проєкти. Наприклад, «Рух на захід: українські вчені у умовах вимушеної міграції». Було розпочато новий проєкт «Місто і війна» та «Культурна мозаїка міста» (завдяки фінансовій підтримці Програми імені Ковальських та Програми вивчення сучасної України Канадського інституту українських студій Альбертського університету (Едмонтон, Канада). Побачили світ монографії, присвячені осмисленню війни (Felshtinsky Y., Stanchev M. *Blowing Up Ukraine: The Return of Russian Terror and the Threat of World War III*. Gibson Square Press, London,

2022; Felshtinsky Y., Stanchev M. UKRANIA la primera batalla de la tercera Guerra mundial Madrid: Deusto, 2022).

Наші викладачі виступили із лекціями, презентаціями, виступами загалом у 18 різних наукових установах США, Німеччини, Польщі, Естонії, Швейцарії, Чехії та ін.

Аспірантура та докторантура.

У цьому році ми отримали одно бюджетне місце, крім того, до нас вступив один контрактник.

Молода наука

Студенти історичного факультету традиційно беруть участь та посідають призові місця в різних конкурсах, наукових проектах.

У 2021-2022 навчальному році Студентці 4 курсу бакалаврату Варварі Кабаргіній було призначено стипендію імені М. С. Грушевського. Крім того, Варвара стала учасницею стипендіальної програми Sur-Place 2021/22 Фонду Конрада Аденауера в Україні серед студентів східноукраїнських університетів.

Традиційно 3 грудня 2021 р. відбулася 39-а Міжнародна краєзнавча конференція молодих учених, вже вдруге проведена в онлайн-форматі.

Активно та плідно працюють студентські наукові гуртки факультету. Наразі їх 8. Регулярно (переважно – раз на місяць) проходять їхні засідання. В цьому році вони були переважно в онлайн форматі.

Студентське життя

На факультеті успішно функціонує студентське самоврядування. У жовтні 2021 р. студента 3 курсу Арсентія Куці було обрано на посаду голови Студентської ради факультету. Кожного року оновлюється склад студентської ради. За останні роки завдяки студентській раді було поживлено роботу профілю Instagram факультету та створено телеграм-канал, який надає важливу та актуальну інформацію студентам.

В цьому році історичний факультет посів почесне 3 місце за різножанровість та за емоційність і музичність програми.

Щорічно збільшується число студентів, які проживають у гуртожитку. Наразі їх близько 200 осіб. Минулого року університетом був орендований гуртожиток текстильного коледжу, в якому проживають і наші студенти.

Успішно функціонує інститут кураторства.

На сам кінець я хочу подякувати колективу факультету і особливо колегам по деканату за творчий та відповідальний підхід справи.

Із вдячністю приймаю критику, зауваження та пропозиції.